

Een jaar offline

een jaar
OFFLINE

BRAM
van
MONTFOORT

moon

Voor Anouk

© 2013 Bram van Montfoort en Moon, Amsterdam

Omslagbeeld en ontwerp Floor Rieder

Opmaak binnenwerk Hannah Weis-Roos

ISBN 978 90 488 1781 8

NUR 285/301

www.uitgeverijmoon.nl

Moon is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

Inhoud

Proloog

Een leven lang online	7
Offline survivaltips – De eerste stapjes	16

Januari

De eerste schok.....	19
Offline survivaltips – Gadgets	32

Februari/maart

School voor Journalistiek	35
Offline survivaltips – Dat zoeken we even op.....	47

April/mei

Waarom belt er nu niemand?	50
Offline survivaltips – De vaste telefoon.....	73

Juni

Afspraak is afspraak.....	75
Offline survivaltips – Brieven schrijven	88

Juli

Onderweg en onbereikbaar.....	92
-------------------------------	----

Augustus

Op zoek naar Afonso	113
---------------------------	-----

September/oktober/november

Ambitie of andijvie?.....	122
---------------------------	-----

December

Afscheid van een offline wereld	143
Offline survivaltips – Jouw manier	154

Epiloog

Een leven lang online	156
Online survivaltips.....	171

Verantwoording & dank	173
--	-----

Proloog
Een leven lang online

Plakband. Dat ben ik vergeten. Over een paar seconden begint 2012. De menigte op het dak van mijn studentenflat is alvast begonnen met aftellen. Ik sta vast op de trap en kan niet naar voren of naar achteren. In mijn linkerhand heb ik een enorme vuurpijl, in de rechter een fles champagne. Hierboven heb je het mooiste uitzicht over Amsterdam. Niet dat ik het vaak zie. Normaal gesproken zit de deur naar de trap op slot. Het dak is volgens de brandweer te onveilig. Voor de gelegenheid heeft de huismeester nog een extra groot slot om de metalen deur gehangen. Er zijn wel vaker illegale feestjes op het dak geweest. Nu heeft iemand met een lasapparaat een heel gat in de deur gebrand. Daar heb ik me net doorheen gewurmd. Passen we er nog wel bij? Iedereen wil op het laatste moment naar boven. Waarom moest ik verdomme tot vijf voor twaalf achter die computer blijven zitten? Nog even Facebook checken, nog even een dramatische laatste tweet plaatsen en kijken of er reacties zijn.

Waarom doe ik dit eigenlijk? Voor de aandacht? Ik ga een jaar offline en kondig dat vervolgens groots aan op Twitter, Facebook, weblogs... *Het is duidelijk, Bram*, schrijft een columniste van *de Volkskrant*, *jij aast op een plekje op de online apenrots*. Mijn oma heeft het stukje uitgeknipt. Zij leest nog elke dag de krant. Ik heb een iPad2. Die wint het meestal van de krant als ik 's ochtends de woonkamer binnenstommel. Mijn iPad geeft me persoonlijke aandacht. Laat zien hoeveel keer mijn YouTube-filmpjes zijn bekeken, of er reacties op Twitter zijn en likes op Facebook. Ik kan er ook het nieuws op lezen, daar iets grappigs over zeggen en respect krijgen van vrienden. Zoveel reacties als nu heb ik nog nooit gehad. *Een JAAR offline?!?! Wauw. Respect. Dat zou ik echt noooooit kunnen. Zelfs de media gaan bellen. AT5, Het Parool, Radio 538.*

CROWDFUNDING OP NIEUWSPPOST.NL

Er begint meteen iets te borrelen als ik Bob van 't Klooster eind 2010 hoor vertellen over zijn crowdfundingwebsite Nieuwspost.nl. Je kunt er je eigen journalistieke project op zetten zonder tussenkomst van uitgevers, omroepbazen, advertentieverkopers of mediabedrijven. Je verkoopt je verhaal direct aan het publiek. Allerlei ideeën schieten door mijn hoofd. Uitein-

delijk kies ik voor iets wat heel dicht bij mezelf staat: afkicken van mijn internetverslaving.

Het kost even tijd om mijn idee in de juiste vorm te gieten. Ik ga voor de meest radicale oplossing: een jaar zonder internet en mobiele telefoon leven. Er zijn vast betere, subtielere manieren om je internetgebruik in de hand te houden, maar op deze manier wordt het ook een avontuur. Een ontdekkingsstocht naar de wereld van brieven schrijven en vaste telefoons. Ik kies voor een jaar omdat ik in die periode alles kan meemaken wat ik offline wil meemaken: studeren, werken, stage lopen, op reis gaan, sociale contacten onderhouden.

Deelnemers aan het project krijgen vanaf tien euro een jaar lang mijn brieven op de deurmat. Daarin vertel ik hoe het offline leven me bevalt. Ze kunnen me ook brieven terugschrijven met daarin tips of hun eigen ervaringen met internet en mobiele telefoons. Ik krijg enthousiaste aanmeldingen van een diverse groep mensen. Een studentenhuus uit Zwolle, een gemeenteraadslid uit Warffum, een vmbo-lerares uit 's Heer Arendskerke, een gepensioneerde man uit Bussum, een jeugdwerker uit Gent, een scholier uit Appelscha, een radiomaker uit Amsterdam, en zo kan ik nog wel even doorgaan.

Als de teller op tachtig aanmeldingen staat, sluit ik de inschrijving. Het project moet niet te grootschalig worden. Nu heb ik nog een beetje een idee aan wie ik mijn brieven schrijf. Daarnaast besluit ik tijdens de verdere voorbereidingen, en de duur van mijn project, geen interviews meer te geven. Ik wil in mijn offline jaar niet anders behandeld worden omdat mensen me toevallig voorbij hebben zien komen bij *Hart van Nederland* of *De Wereld Draait Door*.

Er zijn twee regels waar de deelnemers me tijdens mijn project aan kunnen houden:

- 1 Ik gebruik geen internet of mobiele telefoon.
- 2 Ik geef anderen niet de opdracht internet of een mobiele telefoon voor mij te gebruiken.

Als ik een van deze regels overtreed, kunnen ze hun geld terugvragen. Zo heb ik een mooie stok achter de deur om het een jaar lang vol te houden.

Geo staat ongeduldig naast me. Hij is de trotse nieuwe eigenaar van mijn iPad2. Wat heb je aan zo'n ding zonder internetverbinding? En beste vrienden verdienen af en toe wel een cadeautje, toch? Het is zijn laatste oud en nieuw in Nederland. Binnenkort vertrekt hij naar Colombia voor een nieuwe baan. Hoe gaan we in contact blijven? Bellen? Brieven schrijven? Ik ken Geo via internet. Mensen maken altijd flauwe grapjes als we dat vertellen, maar het is een van de beste dingen die me ooit is overkomen. Bijna tien jaar geleden zaten we allebei op een politieke discussiesite. De Twin Towers waren gevallen, Pim Fortuyn net vermoord. Ik zat op de middelbare school in een klein Brabants dorpje. Geo studeerde in Utrecht. Onder een schuilnaam discussieerden we over van alles en nog wat. We gingen elkaar ook in het echt zien. Eerst beschouwde ik hem als een soort oudere broer, later als vriend, en nu staan we hier op het dak van mijn studentenflat. Bijna dan. Waarom lopen die mensen niet door?

Bizar dat het zover gekomen is. De eerste keer dat ik internet gebruikte, maakte het nog rare geluidjes. *Piep-trrrrr-ting-dung-ting-dung* hoorde je dan over de telefoonlijn. Mijn moeder had een kookwekker naast de computer gezet. Maximaal een halfuurtje per dag. Samen met vriendjes surfte ik over tergend langzame websites. We hadden al snel door dat je je online makkelijk als iemand anders voor kunt doen. Op de TMF-chatbox waren we Sanne, een blond hockeymeisje van zestien. GeileHenk44 vond dat wel interessant en vroeg om ons telefoonnummer. We gaven dat van een klasgenootje. Zijn moeder werd nog wekenlang lastiggevallen door een hijger.

Ik kwam erachter dat je je online ook veel belangrijker kunt voordoen dan je bent. Zo was ik op een gegeven moment 'voorzitter' van de Anti-Marjon-De-Hond- en de Anti-Britney-Spears-club. Van Marjon de Hond (weervrouw van het *NOS Journaal*, opvolger van mijn favoriet Diana Woei) kreeg ik een verbaasd mailtje; voor de Britney Spears-club belde er een radiostation, waartegen ik trots vertelde dat 'we' de week daarna gingen demonstreren voor het gemeentehuis van Arnhem.

Het was het heerlijke tijdperk dat de grotemensenwereld nog niet zoveel van internet snapte. In de eerste klas van mijn middelbare school legde meneer Wijnen tijdens het vak informatica met grote moeite uit hoe Microsoft Word werkte. Een paar jaar later kregen we kabelinternet in de studiezaal. Een of andere malloot had bedacht dat wij daar als pubers wel zelfstandig achter de computer konden werken. In die tijd ontdekte ik online games. De meisjes kletsten

op msn en wij, de jongens, schoten elkaar af tijdens Unreal Tournament. Meestal was er wel iemand zo grappig om de naam van de surveillant aan te nemen. *Meneer Vorstenbosch has been killed*, las dan de helft van de gniffelende studiezaal op zijn scherm. Niet dat we internet nooit voor school nodig hadden trouwens. Menig goed cijfer had ik rechtstreeks te danken aan Boekverslagen.nl.

Op een dag voegde ene Romy uit Noord-Holland me toe op msn. Het chatprogramma was toen het belangrijkste sociale medium – Hyves of Facebook bestond nog niet. Ze had mijn e-mailadres gezien op een van de onzinsites die ik beheerde. Even later voegde ook haar oudere zus Marijke mij toe. Ik raakte aan de praat met de twee meisjes, die ik nog nooit in het echt had gezien. Vooral met Marijke kon ik het goed vinden. We chatten over reizen, dromen, films, vriendschap, muziek, het leven, de sterren – over eigenlijk alles konden we wel praten. Wanneer ik thuiskwam was het eerste wat ik deed kijken of Marijke online was. We begonnen te sms'en, te bellen, tot diep in de nacht, en op een dag nam ik de trein naar Noord-Holland. Ik kwam zo mogelijk nog verliefder terug. Dit meisje was alles voor mij. Alles waar ik ooit op had gehoopt. Een paar maanden later sprak haar zusje Romy me weer eens aan op msn. Ze maakte zich zorgen: 'Je weet toch wel dat Marijke een vriendje heeft?'

'Internet is goed voor twee dingen,' doceert Dick van der Lugt, 'vieze plaatjes en...' Dat andere is-ie vergeten. Ik ben aan een nieuw leven begonnen met een studie journalistiek in Utrecht. Mijn interviewdocent is duidelijk nog van de oude stempel. Verenigingen en belangenclubjes zoek je op met *Pyttersen's Almanak*. Mijn studiegenoten en ik weten wel beter. Wij googelen alles. Als we een gastspreker in de les hebben, weten we binnen tien minuten zijn hele levensloop. Als we een achtergrondverhaal moeten schrijven, halen we verreweg de meeste informatie online. Je hebt Google, Wikipedia, LexisNexis (krantendatabank), CBS Statline (Centraal Bureau voor de Statistiek), ANP agenda (persagenda voor evenementen), AcademicSearchPremier (wetenschappelijke artikelen), en ga zo maar door. *Who the fuck needs Pyttersen's Almanak?*

'Fijn dat jij mijn vriend wilt zijn,' krabbelt mijn negenjarige nichtje op Hyves. Eigenlijk is het alweer een beetje passé voor studenten om Hyves te gebruiken. Wij zitten op Facebook. Twitter. LinkedIn misschien. Maar voor mijn nichtje maak ik graag een uitzondering. Het aantal contacten, vrienden, volgers, of hoe je ze ook wilt noemen, groeit gestaag door. Stiekem ben ik er wel trots op

en probeer ik bij te houden waar iedereen zich mee bezighoudt. Ondertussen wil ik ook graag dat mensen zien wat ik doe. Ik deel de artikelen die ik schrijf, gedachten die ik heb, plekken waar ik ben geweest, foto's die ik heb genomen (of nog beter: waar ik zelf op sta), filmpjes die ik heb gemaakt, sites die ik heb bezocht. Ik like, ik volg, retweet, stuur door.

Interview met verslavingszorgers Daan van Leeuwen, 24 oktober 2011

Cold turkey noemen ze dat: in één keer stoppen met het middel waar je verslaafd aan bent. Maar is mijn internet- en telefoongebruik wel te vergelijken met een drugsverslaving? En wat kunnen de gevolgen zijn van een plotselinge stop? Eind oktober 2011 heb ik mijn eerste gesprek met verslavingszorgers Daan van Leeuwen. Hij deed onderzoek naar sociale uitsluiting van drugsverslaafden en werkte enkele jaren als belangenbehartiger van drugsgebruikers en daklozen. Tijdens mijn jaar offline gaat hij me volgen. Zijn bevindingen krijg ik na afloop te lezen.

Wanneer is iets een verslaving?

Daan: Er bestaan verschillende definities van 'verslaving'. Simpel gezegd kun je van een verslaving spreken zodra je niet of slecht kunt functioneren zonder datgene waar je verslaafd aan bent. Je ondervindt nadelige gevolgen zodra het niet langer beschikbaar is. Bovendien zul je in gedachten veel bezig zijn met hoe je 'het' weer kunt krijgen/gebruiken (*craving*).

Kan internet- of mobielelefoongebruik daaronder vallen?

Daan: Dat kan zeker. Je kunt aan veel meer verslaafd zijn dan de standaard zaken waarmee verslaving meestal geassocieerd wordt (drank, drugs, gokken, enzovoort).

Wanneer is dat een verslaving? Wanneer is het normaal gebruik?

Daan: Zoals bij alle verslavingen is dat moeilijk te zeggen. Iedereen zal waarschijnlijk balen als zijn/haar internet en mobiel niet langer beschikbaar zijn. Ik denk dat we richting verslaving gaan als je (of je omgeving!) daadwerkelijk gaat lijden als gevolg van het feit dat je niet langer online bent. Als je hier buitenproportioneel veel last van krijgt, en het gevoel krijgt 'niet te kunnen functioneren' zonder deze middelen.

Wat denk je dat de afkickverschijnselen zijn bij volledig offline gaan?

Daan: In de *Nieuwe Revu* werd laatst gesproken over lichamelijke afkickverschijnselen na 24 uur niet online zijn. Dat lijkt me overdreven. De lichamelijke afkick bij drugs is een reactie van het lichaam op een plotseling gebrek aan stoffen waaraan het gewend is geraakt. Ik zie niet voor me hoe dit bij 'online-afkick' van toepassing zou zijn.

Wel geloof ik dat je last kunt krijgen van psychische afkickverschijnselen, en

die zouden in extreme gevallen lichamelijke reacties tot gevolg kunnen hebben (denk aan stressreacties, buik- en hoofdpijn, of lichamelijke onrust). Hierbij zit het in eerste instantie tussen de oren. Je lichaam heeft geen internet nodig; je geest misschien inmiddels wel...

In hoeverre kun je afkicken na offline gaan vergelijken met afkicken van drugs?

Daan: Ik verwacht dat de grootste overeenkomst zit in de leegte die ontstaat zodra 'het middel' niet langer beschikbaar is. Veel (ex-)verslaafden beschrijven de moeilijkste periode van afkicken pas na de eerste dagen van lichamenlijk afkicken. Die eerste dagen kunnen heel rot en heftig zijn, maar de echte ellende begint voor velen pas daarna: wat ga je met je leven doen? Hoe vul je de tijd die je hebt nu je niet meer dagelijks bezig bent met je verslaving? En hoe moet je omgaan met oude vrienden, die allen nog volop bezig zijn met datgene waarvan jij bent afgekickt?

Dit zijn dilemma's waar je mogelijk ook mee geconfronteerd wordt na het offline gaan.

Hoe begeleid je mensen die willen afkicken?

Daan: Voldoende afleiding bieden kan vaak van praktisch nut zijn. Echt moeilijk wordt het als je niets omhanden hebt, en te veel tijd hebt om te piekeren. Ook is het van belang dat mensen zich ervan bewust blijven waarom ze afkicken. Zolang hun dat voor ogen staat, blijft de motivatie om door te zetten in stand.

Wat zijn daarbij de grootste uitdagingen?

Daan: Uiteindelijk is de grote uitdaging natuurlijk om te volharden in het afkicken, en niet terug te vallen in het oude gebruik. Dat kan met name lastig zijn in periodes van tegenslagen, als je niet lekker in je vel zit, of bij verveling. Juist in moeilijke periodes kan het verleidelijk zijn om terug te grijpen naar vertrouwde gewoontes.

Wanneer ben je succesvol afgekickt?

Daan: Een veelgehoorde uitspraak luidt: 'Eens verslaafd, altijd verslaafd.' Als je daarvan uitgaat, zal ook je afkick nooit volledig afgerond zijn. Als je na verloop van tijd innerlijke rust gevonden hebt, en niet meer dagelijks verlangt naar datgene waaraan je verslaafd was, ben je op de goede weg. Als je niet langer het gevoel hebt iets te missen, zou je kunnen zeggen dat de afkick geslaagd is. Al kun je ook dan nog altijd terugvallen.

Ik sta op met internet. Ik ga slapen met internet. Ik luister muziek (Spotify, 22tracks), kijk filmpjes en series (YouTube, MegaVideo, Uitzendinggemist), lees recensies (IMDB, Tweakers, Pricewatch), doe mijn boodschappen (Bol, Freshcotton, Marktplaats, Albert, Etos, Thuisbezorgd), bekijk het nieuws (Nu, BBC, AlJazeera, RT, GeenStijl, Sargasso), plan mijn uitstapjes (Buienradar, Google Maps, 9292), mijn afspraken (Datumprikker, Google Calendar), mijn reizen (SkyScanner, WikiTravel, HostelBookers, Couchsurfing), werk samen met anderen (Google Docs), doe mijn geldzaken (Internetbankieren, MoneyBird), kijk porno, discussieer, verdien geld met online filmpjes maken, speel spelletjes enzovoort...

‘En hoe ga je dan porno kijken?’ buldert de dj van Radio 538. Hij vindt het zelf een erg grappige vraag. Dat kan nog best wel een probleem worden, bedenk ik. Hoeveel porno ik precies kijk weet ik niet. Ik ga bij Google Chrome altijd naar ‘incognitovenster openen’ zodat de browser die sites niet in zijn geschiedenis opslaat. Je wilt toch niet dat iemand een keer achter jouw computer zit, ‘di...’ intoetst om op de site van DierenPark Amersfoort de openingstijden te bekijken, en vervolgens als suggestie het eerder bezochte Dirtylatinas.com ziet staan. Hoe vaak ik naar gewone sites surf weet ik wel. Ik heb het uitgerekend, en het komt neer op een gemiddelde van vier uur per dag. Daar komt de porno en de tijd die ik op mijn iPad doorbreng dus nog bij.

‘Ik zou van een brug af springen,’ buldert de dj door.

Het is misschien een beetje veel geworden, meneer de grappige 538-dj. Als ik vijf minuten op iemand moet wachten in een kroegje, pak ik mijn iPad. Ik krijg voortdurend nieuwe mails, tweets, berichtjes, likes, requests, meldingen, bliepjes. Als mijn telefoon trilt grijp ik naar mijn broekzak. Ik wil meteen weten wat er aan de hand is. Ook als ik in een interessant gesprek ben, ook als ik op reis ben, in een hotelkamer tijdens een romantisch weekendje weg. Misschien doe ik het stiekem. Ga ik even naar de wc en kijk ik dan wat er aan de hand is. Maar ik moet het weten. Ik ben voortdurend afgeleid. Facebook, Twitter, Gmail – ze slurpen meer van mijn tijd op dan wat dan ook. Mijn ogen doen soms pijn van het turen naar schermpjes. Ik heb moeite met in slaap komen als ik diep in de nacht eindelijk eens besluit om de computer uit te zetten. En ik gebruik internet nog steeds om me als iemand anders voor te doen. Samen met vriendjes. We spelen een extra leuke versie van onszelf.

*

We staan op het dak. Eindelijk. Volgens sommige aftellers is het 2012, volgens anderen moeten we nog even wachten. Ik krijg een kus van Isabel. 'Steek die pijl dan af!' schreeuwt een dronken huisgenoot in mijn oor. Dat wordt lastig zonder plakband. Hoe kan ik anders mijn simkaart eraan vastbinden? Geo omhelst me: 'Op een mooi jaar, man.' Van het vuurwerk kan ik niet zoveel zien. Er staan allemaal lange gasten om ons heen. Gek. Ik had verwacht dat er iets speciaals zou gebeuren met de jaarwisseling, het magische moment dat ik offline zou gaan, maar alles is behoorlijk hetzelfde. Ik zet de fles champagne aan mijn mond. Op een heel mooi 2012.

Offline survivaltips – De eerste stapjes

Misschien krijg je na het lezen van dit boekje zin om zelf ook eens offline te gaan. Zo gek is dat niet: twee derde van wereldbevolking leeft zonder internet en ook nog steeds 9 procent van de Nederlanders. Maar ik kan me voorstellen dat je, net als ik, gewend bent om alles online te doen. Daarom heb ik aan het eind van een paar hoofdstukken offline survivaltips geschreven. Even een kleine disclaimer: ik ben geen wetenschapper en niet eens een goede journalist. Dit zijn tips, geen absolute waarheden. Laat ik hier eerst beginnen met wat redenen te noemen waarom je offline zou kunnen gaan. Deze heb ik opgesteld met hulp van Wouter Kolthek. Hij deed samen met anderen drie keer het project 'Living Unplugged Together' (een maand lang offline):

EVEN AFKICKEN

Surftijden per dag in Nederland (2011)

13-34 jaar 2 uur en 10 minuten

35-49 jaar 1 uur en 30 minuten

50-plus 50 minuten

Bij mij was het 4 uur en 30 minuten per dag. Een beetje boven het gemiddelde dus. Of je dat per se verslaafd moet noemen weet ik niet (zie stukjes met mijn verslavingszorgver Daan van Leeuwen), maar in elk geval zat ik zoveel op internet dat het me persoonlijk dwars ging zitten. Al die piepjes, bliepjes, trillingen en meldingen leidden af. Een andere graadmeter kan zijn of het anderen in je omgeving dwarszit. Grijp je tijdens gesprekken telkens naar je smartphone? Wat denken je ouders/vrienden/liefde/familie enzovoorts ervan? Om mijn gebruik te meten heb ik onder andere een programmaatje op mijn computer geïnstalleerd dat bijhield hoeveel tijd ik online besteedde. RescueTime, heette het. Voor smartphones bestaan soortgelijke apps.

ONTDEKKINGSTOCHT OF NOSTALGIE

Heb je weleens een liefdesbrief geschreven? Een postduif de lucht in gestuurd? Met een typemachine getikt of vanuit een telefooncel gebeld? Hoe denk je dat het is om onbereikbaar te zijn? Beoordeel je mensen anders als

je ze van tevoren niet meer kunt googelen? Naar welke schrijvers, regisseurs en muzikanten ben je echt benieuwd als je daadwerkelijk moeite zou moeten doen om aan hun werk te komen? Zou je de nieuwswebsites gaan missen? En Facebook, Gmail of Twitter?

Voor mij was het een uitdaging om uit te zoeken wat op bovenstaande vragen het antwoord was. Een jaar offline – een groot avontuur. Als je wat ouder bent, heb je misschien juist nostalgie naar vroeger. De jaren zestig, zeventig of tachtig komen niet terug, maar als je je smartphone een weekje uitzet, die oude platenspeler afstof, net doet alsof je man/vrouw twintig jaar jonger is, dan lijkt het er misschien wel weer op.

PASSIE

Die gitaar die al jarenlang in de hoek van de woonkamer staat en waarvan je weet dat jullie ooit samen in een uitverkocht Ahoy zullen schitteren, je geniale idee voor een roman met zestig moordcomploten en slechts één ijsbeer, een legobouwwerk zoals de mensheid nog nooit heeft mogen aanschouwen – al die ideeën die de hele tijd door je hoofd flitsen, maar waar je uiteindelijk toch niks mee doet. Veel muzikanten, schrijvers en kunstenaars zonderen zich een tijdje af als ze aan hun meesterwerk bezig zijn. Dat kun je zelf ook doen. Ga een weekje offline en leg je toe op jouw eigen passie. Dat er een meesterwerk uit komt kan ik je niet garanderen, maar dat het lekker is om langere tijd onafgebroken en onafgeleid te kunnen werken wel.

SAMEN OFFLINE

Een jonge moeder vertelde dat ze een tijdje offline ging toen haar baby werd geboren. Even helemaal alleen met haar kleine dochter. In dezelfde categorie hoorde ik van een dominee dat hij met de jongeren in zijn kerk veertig dagen zonder social media leefde. Je kunt met je studentenhuis, je klas, je vrienden-groep, je burens, je voetbalelftal, of voor mijn part je yogaleraar een tijdje samen offline leven. Misschien ben je elkaar na drie dagen suffe bordspelletjes al helemaal zat. Misschien heb je ineens tijd voor goede gesprekken, een intensief project of een opbloeiende romance.

5

SURVIVAL

Internet is er altijd en overal, en dan krijgen bedrijven als KPN, UPC, T-Mobile of Google ineens een storing. Ik ben geen expert, maar het lijkt me dat geen enkel systeem onfeilbaar is. Zelfs internet niet. Misschien valt het in je dorp of op je telefoon een paar uur uit, misschien wel in een groter gebied, of langere tijd. Hoe moet je leven zonder?

6

LEKKER BLIJVEN TWITTEREN

Nog even voor de zeurneuzen: NEE, JE HOEFT NIET OFFLINE. Als je met je internet- en mobielelefoongebruik op dit moment meer dan tevreden bent, als je niet nieuwsgierig bent naar de wereld van brieven schrijven, of dat ook lekker met een smartphone in de andere hand kunt doen. Niemand die je dwingt. Ik zal niet zoals die man in die reclame met een hakbijl in je tuin de internetkabel proberen te molesteren, niet je iPhone onder mijn ouderwetse typemachine verpletteren, en zeker niet proberen je door middel van een brievenbombarde-ment alsnog te overtuigen. Weet je wat een postzegel tegenwoordig kost?

Januari De eerste schok

'In Colombia heb je *calle*s en *carreras*,' legt Geo me in een koffietentje uit. Hij heeft zijn nieuwe adres in mijn onlangs aangeschafte adresboekje geschreven. Buiten regent het ongenadig hard. We hebben altijd al in een andere stad gewoond, maar dit is ineens wel heel ver weg. Meneer wordt expat, in een ver land, duizenden kilometers verderop. Er zijn akelig veel witte pagina's in het oranjerode boekje. Van hoeveel mensen weet je nou nog waar ze wonen? Digitaal is iedereen makkelijk te vinden. Facebook aan. Naam intypen. Berichtje achterlaten op zijn of haar wall. Dat moet zonder internet ook te doen zijn, bedenk ik. Ik knutsel een geinig filmpje in elkaar waarin ik al mijn Facebookvrienden uitnodig om hun contactgegevens achter te laten. Intussen heb ik mijn complete vriendenlijst uitgeprint en aan de muur gehangen. Daar kan ik de adressen bij schrijven. Mijn eigen offline Facebookwall.

Aan mijn muur hangen meer dan vijfhonderd gezichten. Het meisje met wie ik twee jaar op de basisschool zat, de buschauffeur die me aansprak op een ritje richting Eindhoven Airport, verwaterde vriendschappen, kennissen van kennissen, onbereikbare liefdes, oude burens, verre familie, klasgenoten, uitgaanspubliek, medereizigers, mensen die je op een of andere manier gewoon kent, en natuurlijk ook echte vrienden. Dag en nacht staren ze me aan. Al die mensen op mijn muur. Ik heb het gevoel dat ze me voortdurend in de gaten houden. Altijd met dezelfde fotosmile, maar ondertussen... Ik besluit mijn Facebookmuur in de vuilnisbak te stoppen.

Een adresboekje dus. De kaft is van hard plastic, maar ik weet niet of het de pagina's zo meteen beschermt tegen die tropische regenbui. Wat er al in staat, heb ik op de avond van aanschaf bij kaarslicht, met een flesje wijn, van mijn mobiele telefoon overgeschreven. Daarbij gebruikte ik twee criteria:

- 1 Ik weet zowel je voor- als je achternaam
- 2 We hebben elkaar het afgelopen jaar nog gesproken

Dat schiet op. Nog maar één op de tien mensen uit mijn telefoon staat ook in mijn boekje. Het kan zijn dat ik sommige nummers niet helemaal correct heb genoteerd, want als het boekje vol is, is ook de fles wijn leeg.

*

Straks daar in de regen begint het echte leven. We hebben het er afgelopen week nog even goed van genomen. Oud en nieuw, een technofeestje in de Westergasfabriek, coffeeshops, restaurantjes, goeie gesprekken. Het is me inmiddels duidelijk geworden dat calles van west naar oost lopen en carreras van zuid naar noord. 'Een superhandig systeem; je verdwaalt er nooit.' En ik moet zeker een keer langskomen, want 'Colombianen zijn echt de vriendelijkste mensen ter wereld'. Hij overdrijft wel vaker. Ik slurp het laatste restje cappuccino op, stop het boekje diep weg onder mijn winterjas en op de drempel van het koffietentje nemen we afscheid. Geo geeft me een envelop. *Van Torero voor El Fiasco*, staat erop. Het zijn de nicknames die we gebruikten toen we elkaar op het forum Politiekdebat.nl leerden kennen.

Helemaal doorweekt kom ik thuis. Het adresboekje heeft het overleefd. Ik leg het naast mijn vaste telefoon. Wat is het stil. De meeste medebewoners van mijn studentenflat zijn nog op vakantie. Het massieve betonnen gebouw staat op de Amsterdamse monumentenlijst. Iets met exemplarisch socialistische architectuur. Als dat de reden is dat ik een smerige badkamer moet delen met zestien anderen, snap ik de ondergang van het socialisme wel. Aan de andere kant heb ik een prachtig uitzicht over de Hermitage en de Nieuwe Herengracht, en dat voor een vriendelijke prijs.